

T O O L

Workshop ‘plan voor je woning’

Ondersteun bewoners collectief bij het vertalen van inzichten over hun woonwensen naar het maken van hun eigen plan.

Relevant voor de onderstaande fases:

FASE 3

Plan

Algemeen: Hoe gebruik je deze toolbox?

De DoeTank is een kennis- en leerplatform dat laat zien hoe particuliere woningeigenaren stapsgewijs ondersteund kunnen worden bij het verduurzamen van hun woning.

We hebben innovatieve methoden ontwikkeld en in de praktijk gebracht om bewoners te begeleiden bij het gestructureerd doorlopen van het verduurzamingsproces. Wat we in de ene gemeente hebben ontwikkeld en gebracht, hebben we vervolgens ook succesvol toegepast in één of meerdere andere gemeenten. Graag willen we de opgedane kennis en ervaring toegankelijk maken voor een breder publiek middels deze toolbox. Zodat wat we hebben ontwikkeld ook elders kan worden toegepast.

Deze website bevat tools – zoals procesbeschrijvingen, templates en kennisdocumenten – die je kunt inzetten in je lokale ondersteuningsstructuur. Ze zijn allen bedoeld om bewoners te ontzorgen bij het verduurzamen van hun woning. Hierbij wordt het verduurzamingsproces van de bewoner als uitgangspunt gebruikt. Het verduurzamingsproces bevat alle processtappen van de beginsituatie tot een verduurzaamde, toekomstbestendige woning. Aan de hand van het verduurzamingsproces kan je identificeren waar bewoners zich in het proces bevinden, en daarmee welke ondersteuning zij nodig hebben, en welke tools deze ondersteuning kunnen bieden.

Dat zal niet voor elke wijk en voor elke bewoner hetzelfde zijn. Daarom raden we aan de toolbox te gebruiken in combinatie met het ontwikkelen van je lokale ondersteuningsstructuur ([klik hier](#)). Het ontwikkelen van je ondersteuningsstructuur helpt je om **tot de juiste keuzes binnen jouw context** te komen. De toolbox op deze pagina helpt je om **deze keuzes tot uitvoering te brengen**.

Tot slot, het ontzorging landschap is, zowel wat betreft sociale structuren als de ontwikkelingen van (oplossingen van) technische moeilijke maatregelen, nog volop in ontwikkeling. Alle tools op deze website zijn ontwikkeld in het kader van het kennis- en leerprogramma DoeTank Publieke Ontzorging (2021-2024).

Het is de afgelopen jaren onze ambitie geweest om op deze website een zo compleet mogelijk aanbod te geven van behulpzame tools. Maar een toolbox als deze is natuurlijk nooit allesomvattend. Daarom roepen we gebruikers van harte op om (je eigen) tools door te ontwikkelen in de praktijk, en je ervaringen met ons te delen. We horen graag van je via info@doetankontzorging.nl.

Inhoudsopgave

1 Inzetten workshop ‘plan voor je woning’	5
1.1 Wat is een workshop ‘plan voor je woning’?	5
1.2 Wanneer kan ik een workshop ‘plan voor je woning’ inzetten?	5
1.3 Hoe kan ik een workshop ‘plan voor je woning’ inzetten?	6
2 Uitvoering workshop ‘plan voor je woning’	7
2.1 Benodigde kennis en expertise	7
2.2 Het proces van een workshop ‘plan voor je woning’	8
2.2.1 Onderzoek woning	8
2.2.2 Uitnodiging workshop en voorbereiding deelnemers	8
2.2.3 De workshop zelf	9
2.3 Kaartspel ‘plan voor je woning’	10
3 Bijlagen	11
Bijlage 1: Voorbeeld uitnodiging workshop	11
Bijlage 2: Brochure voor deelnemers workshop	11
Bijlage 3: Voorbeeld presentatie	11
Bijlage 4: Handleiding kaartspel	11
Bijlage 5: Voorbeeldkaartjes kaartspel	11

Leeswijzer – hoe gebruik ik dit document?

In deze tool staat alles wat je moet weten over het inzetten en uitvoeren van een workshop 'plan voor je woning'. Afhankelijk van wie je bent, zijn verschillende delen uit dit document voor jou relevant. Daarom hebben we een knip gemaakt tussen het inzetten en uitvoeren van deze workshop. En geven we je hieronder een korte leeswijzer over hoe je dit document kunt gebruiken.

- **Ik wil weten wat een workshop 'plan voor je woning' is en hoe ik deze kan inzetten in mijn wijk/gemeente:** Lees [hoofdstuk 1 'Inzetten van een workshop 'plan voor je woning''](#). Dit hoofdstuk is relevant voor **gemeenteambtenaren** of anderen die overwegen deze workshop in hun wijk/gemeente in te zetten.
- **Ik wil weten hoe ik een workshop 'plan voor je woning' moet uitvoeren:** Lees [hoofdstuk 2 'Uitvoering van een workshop 'plan voor je woning''](#). Dit hoofdstuk is relevant voor **energieprofessionals** die deze workshop gaan organiseren en uitvoeren.

1 Inzetten workshop ‘plan voor je woning’

1.1 Wat is een workshop ‘plan voor je woning’?

In de planfase gaan bewoners aan de slag met het maken van een eigen plan voor het toekomstbestendig maken van hun woning. Door het maken van een plan krijgt de bewoner inzicht in het eindbeeld voor diens woning en de route hiernaartoe. Deze route bestaat uit de te nemen maatregelen, de volgorde van deze maatregelen, en de onderlinge afhankelijkheid daarvan.

Deze workshop is een manier om bewoners collectief te ondersteunen bij het maken van hun eigen plan. Het maken van een plan kan voor veel bewoners uitdagend zijn: kennis over je woning, de te nemen maatregelen en de onderlinge afhankelijkheden is nodig. We zien dat er bij bewoners tijdens de planfase daarom vaak behoefte is aan intensieve en individuele ondersteuning. Helaas is er niet altijd de capaciteit om deze individuele ondersteuning te bieden. Een workshop ‘plan voor je woning’ is een manier om verschillende bewoners (we raden een groep van 10 tot 20 aan) gelijktijdig de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben. In deze workshop gaat een deskundige samen met bewoners aan de slag met het maken van een plan. Dit gebeurt met behulp van een kaartspel (tevens bijgevoegd in deze tool).

Het **doel** van een workshop ‘plan voor je woning’ is dat de bewoner alle inzichten over diens woning en woonwensen vertaalt naar een eigen plan voor diens woning. Het **resultaat** hiervan is handelingsperspectief voor een grotere groep buurtbewoners, die door de workshop ook van elkaar weten dat er buurtgenoten met hetzelfde vraagstuk bezig zijn.

1.2 Wanneer kan ik een workshop ‘plan voor je woning’ inzetten?

Je kan deze workshop inzetten in wijken of buurten waar bewoners behoefte hebben aan ondersteuning bij het maken van plannen. Dit kan bijvoorbeeld zijn als er al [inzichtsessies](#) uitgevoerd zijn in een wijk, en de inzichten daaruit collectief zijn gedeeld (bijvoorbeeld middels een [inspiratiedocument](#) of [inzichtwebinar](#)). In het webinar kan je bijvoorbeeld uitvragen of bewoners behoefte aan verdere ondersteuning hebben. In dat geval kan de workshop een goede aanvulling zijn om deze inzichten te vertalen naar een plan.

Daarnaast kan je deze workshop inzetten als je in de ondersteuningsstructuur kennis wil opdoen over de planfase. Door het gezamenlijk met bewoners doorlopen van dit proces kan de ondersteuningsstructuur waardevolle inzichten opdoen over de mogelijke routes naar een toekomstbestendige woning en technische aandachtspunten (bijvoorbeeld: zijn er moeilijke maatregelen?).

1.3 Hoe kan ik een workshop ‘plan voor je woning’ inzetten?

We raden aan om de workshop op de volgende manieren in te zetten:

- Bij vergelijkbare type woningen

Deze workshop is vooral kansrijk in wijken met gelijksoortige woningen waar behoefte is aan ondersteuning bij het maken van plannen. Wanneer deelnemers woningeigenaren zijn van vergelijkbare type woningen, zijn de onderwerpen die in de workshop aan bod komen herkenbaar (bijvoorbeeld: iedereen heeft hetzelfde moeilijke asbestdak, tochtende meterkast of vloer gebouwd op zand). Dat zorgt er niet alleen voor dat bewoners ervaringen kunnen uitwisselen, maar ook dat je dieper in de technische informatie kan duiken. Hierbij kunnen de deelnemers de informatie direct toepassen op hun eigen woning. Het is dus noodzakelijk om voorafgaand aan de workshop één of meerdere woningen van dit woningtype grondig te onderzoeken.

- Bij bewoners die de voorbereidingsfase hebben doorlopen

Het is in te zetten bij bewoners die de voorbereidingsfase (inzicht en blijven klussen) goed hebben doorlopen. We hebben ervaren dat het voor de bewoner, zonder het doorlopen van de voorgaande fasen, niet mogelijk is een plan te maken.

- Bij individuele bewoners

Wanneer je wilt experimenteren met de werkvorm, met het vertalen van inzichten naar een plan, of indien er voldoende capaciteit is in je ondersteuningsstructuur voor individuele ondersteuning, kan je het kaartspel ‘plan voor je woning’ ook met individuele bewoners spelen. Dit kan een goede manier zijn om de werkwijze in de vingers te krijgen, te leren waar de behoeften zitten van bewoners, of waar mogelijk nog meer technisch uitzoekwerk te verrichten is.

2 Uitvoering workshop ‘plan voor je woning’

Recap hoofdstuk 1: Inzetten workshop plannen maken

Een workshop ‘plan voor je woning’ is een manier om bewoners collectief (we raden een groep van 10 tot 20 aan) te ondersteunen bij het maken van hun eigen plan. Hierin gaat een deskundige samen met bewoners aan de slag met het maken van een plan. Het **doel** van de workshop is dat de bewoner alle inzichten over diens woning en woonwensen vertaalt naar een eigen plan voor diens woning. Het **resultaat** hiervan is handelingsperspectief voor een grotere groep buurtbewoners, die door de workshop ook van elkaar weten dat er buurtgenoten met hetzelfde vraagstuk bezig zijn.

De workshop kan worden ingezet in wijken of buurten waar bewoners behoefte hebben aan ondersteuning bij het maken van plannen. Daarnaast kan deze workshop worden ingezet als je in de ondersteuningsstructuur kennis wil opdoen over de planfase (bijvoorbeeld over de mogelijke routes naar een toekomstbestendige woning en technische aandachtspunten).

We raden aan om de workshop in te zetten bij woningeigenaren met vergelijkbare type woningen die de voorbereidingsfase goed hebben doorlopen.

Lees voor de volledige omschrijving [hoofdstuk 1](#).

In dit hoofdstuk lees je alles over de uitvoering van een workshop ‘plan voor je woning’.

2.1 Benodigde kennis en expertise

Zoals in 1.3 uitgelegd raden we aan de workshop aan te bieden aan woningeigenaren met vergelijkbare type woningen, waarbij het noodzakelijk is om voorafgaand aan de workshop één of meerdere woningen van dit woningtype grondig te onderzoeken. Het is aan te raden dat de onafhankelijk technisch expert die het woningtype onderzocht heeft (bijvoorbeeld middels het uitvoeren van een inzichtsessie) ook een rol speelt bij de uitvoering van de workshop. Deze persoon heeft immers goede detailkennis van het woningtype. Om de workshop goed te verzorgen, is het belangrijk dat de uitvoerder...

- ... één (of meerdere) route(s) van de huidige situatie naar een toekomstbestendige en duurzame woning kan uitleggen;
- ... deze routes goed kan uitleggen naar bewoners in begrijpelijke taal;
- ... met bewoners kan meedenken in de knelpunten en praktische vraagstukken waar zij tegenaan lopen.

Daarnaast vallen er nog organisatorische aspecten onder het uitvoeren van de workshop, zoals:

- Communicatie over de workshop en werving deelnemers
- Reserveren van een ruimte voor de workshop

Praktijkvoorbeeld uit Veldhoven: Collectief plannen maken met behulp van technisch expert en lokale vrijwilligersorganisatie

In Veldhoven hebben we een workshop 'plan voor je woning' georganiseerd. Deze werkvorm was een experiment om te onderzoeken hoe de opgedane inzichten over een woningtype gebruikt konden worden bij het maken van plannen voor meerdere bewoners. We hebben ervaren dat het bieden van ondersteuning bij het maken van een plan aan individuele bewoners hen enorm kan helpen. Maar is het ook mogelijk om dit te bereiken bij een groep van 10 tot 20 bewoners tegelijkertijd?

Samen met de lokale vrijwilligersorganisatie Veldhoven Duurzaam werd deze workshop georganiseerd. De onafhankelijke technisch expert die de workshop verzorgde had ook verschillende inzichtsessies in dit woningtype uitgevoerd, waardoor hij alles wist van dit woningtype. Daarnaast zorgden de vrijwilligers van Veldhoven Duurzaam ervoor dat er veel lokale kennis was van het specifieke woningtype, de buurt en de bewoners.

2.2 Het proces van een workshop 'plan voor je woning'

In deze paragraaf lees je hoe het proces van een workshop 'plan voor je woning' organiseren eruit ziet, wanneer je de workshop aanbiedt aan woningeigenaren met eenzelfde woningtype.

2.2.1 Onderzoek woning

Om te voorkomen dat je tijdens de workshop in algemeenheden blijft hangen, en om de diepte in te kunnen, is het nodig om voorafgaand aan de workshop één of meerdere woningen van dit woningtype te onderzoeken.

In de tool [inzichtsessie](#) lees je hoe het proces van een woningonderzoek eruit ziet. Tijdens zo'n inzichtsessie verkrijgen niet alleen bewoners inzicht in woning en woonwensen, maar leer je als uitvoerder ook over het woningtype (zoals mogelijke routes naar een toekomstbestendige woning en technische aandachtspunten hiernaartoe).

Vervolgens kan je de inzichten die zijn opgedaan over dit woningtype met meerdere bewoners delen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een [inzichtwebinar](#) of [inspiratiedocument](#). Besteed bij het delen van deze inzichten vast aandacht aan hoe bewoners met deze inzichten verdergaan. Kunnen ze op basis van deze inzichten aan de slag met het maken van een plan voor hun woning? Of geven bewoners aan dat ze hier ondersteuning in nodig hebben? Wanneer hier behoefte aan is, kan je de volgende stappen voor het organiseren van een workshop 'plan voor je woning' in gang zetten.

2.2.2 Uitnodiging workshop en voorbereiding deelnemers

Uitnodigen

Nodig alle bewoners van het onderzochte woningtype uit voor een opkomende workshop. Hiervoor kan je de uitnodiging in bijlage 1 gebruiken.

Voorbereiding deelnemers

Het maken van een plan voor je woning kan veel vragen van bewoners. Om de workshop zo efficiënt mogelijk in te richten, is het belangrijk om deelnemers te vragen zich goed voor te bereiden. Hiervoor kan je de brochure in bijlage 2 gebruiken. De brochure laat bewoners terugblikken op de voorbereidingsfase die ze reeds hebben doorlopen (Wat heb je geleerd tijdens het opdoen van inzicht en het uitvoeren van kleine klussen? Wat zijn dingen die je bent tegengekomen waar je iets mee wil in je plan?), en neemt ze mee in de belangrijkste inhoud voor de workshop. Het zet bewoners aan om vast na te denken over belangrijke vragen voor het maken van een plan. We raden aan de brochure minimaal een week van te voren op te sturen.

Praktijkvoorbeeld uit Veldhoven: Het belang van goed voorbereide deelnemers

Tijdens de workshop 'plan voor je woning' merkten we een groot verschil tussen bewoners die wel of niet de voorbereidingsfase hadden doorlopen. De bewoners die dit wél gedaan hadden - en dus inzicht in woning en woonwensen hadden en al aan de slag waren gegaan met kleine klussen - konden de informatie uit de workshop veel beter plaatsen. Voor de bewoners die nog geen inzicht hadden of kleine klussen hadden uitgevoerd was de workshop nog een stap te ver. Zorg er dus voor dat je de workshop aanbiedt aan bewoners die reeds inzicht hebben opgedaan en kleine klussen hebben opgevoerd, en dus echt klaar zijn voor het maken van een plan.

2.2.3 De workshop zelf

Opzet

Voor de workshop kan je de volgende opzet gebruiken:

Tijd (indicatie)	Onderdeel
5 min	Inleiding
5 min	Introductie over plannen maken
5 min	Voorbeeldwoning
5 min	Uitleg workshop
60 min	Aan de slag met je eigen plan
10 min	Evaluatie en vervolgstappen

Het belangrijkste in deze opzet is het deel waar bewoners aan de slag gaan met hun eigen plan. Dit zal vermoedelijk wat extra aandacht en ondersteuning vragen. De volgende werkvorm kan je hiervoor gebruiken:

- Afhankelijk van het aantal aanwezige inhoudelijke experts verdeel je de deelnemers in kleinere groepen. Houdt er hierbij rekening mee dat er voldoende tijd moet zijn

voor de deskundige om vragen van bewoners te beantwoorden en dat bewoners ook nog voldoende mogelijkheid moeten hebben om met elkaar te kunnen uitwisselen.

- Laat deelnemers een groep kiezen op basis van hoe ver ze met hun plan zijn (bijvoorbeeld “ik ben nog niet begonnen” en “ik heb al een start gemaakt”)
- In deze groepen gaat iedere deelnemer een kaartspel spelen. Zie [2.3 Kaartspel](#) voor meer informatie.
- Voor de workshop kan je de voorbeeldpresentatie in bijlage 3 gebruiken.

Tip: Zorg dat je een ruimte voor de workshop hebt waarin de deelnemers in groepen uit elkaar kunnen.

Vergeet aan het einde van de workshop niet om reacties van bewoners op te halen, en eventuele behoeften voor verdere ondersteuning.

En tot slot, vergeet niet dat je samen met bewoners aan het leren bent. Vermoedelijk ga je veel leren over waar bewoners tegenaan lopen in het maken van plannen, en dat kan weer aanleiding zijn voor nieuwe vormen van samen leren.

2.3 Kaartspel ‘plan voor je woning’

Er komt veel kijken bij het maken van een plan. Dit kan voor bewoners overweldigend zijn. Het visualiseren van de onderdelen en stappen van een plan kan bewoners helpen bij het behapbaar maken van dit proces. Daarom is het kaartspel ‘plan voor je woning’ gemaakt. Het is een hulpmiddel om alles wat bewoners geleerd hebben over hun woning een plekje te geven. Aan de hand van dit spel worden bewoners uitgedaagd een reis door hun huis, woonwensen en financiële mogelijkheden te maken.

Voor het gebruiken van het kaartspel kan je de volgende documenten gebruiken:

- Handleiding kaartspel (bijlage 4)
- Voorbeeldkaartjes kaartspel (bijlage 5)

3 Bijlagen

Bijlage 1: Voorbeeld uitnodiging workshop

Bijlage 2: Brochure voor deelnemers workshop

Bijlage 3: Voorbeeld presentatie

Bijlage 4: Handleiding kaartspel

Bijlage 5: Voorbeeldkaartjes kaartspel